

वर्ष दहावे : अंक ३ : मार्च २०२१



## कॉचिलआ वार्ता

मुकं करोति वाचालं....



The soul would have no rainbow, had the eyes no tears

## COCHLEA WARTA



Volume Ten : Issue 3 : March 2021

Total Pages : 16

Rs. 10/-

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA



HELPING PEOPLE HELP THEMSELVES

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

<b>वर्ष दण्डावे</b>	<b>कॉचिलआ वाता</b>	<b>अंक ३</b>
<b>संपादक</b>	<b>अंतरंग</b>	
डॉ. अविनाश वाचासुंदर	<b>Editorial</b>	<b>4</b>
<b>कार्यकारी संपादक</b>	Mrs. Manasee Date	
सौ. मानसी दाते	<b>कर्णबधिर बालकांसाठी प्रयोग</b>	<b>5</b>
<b>कार्यकारी मंडळ</b>	डॉ. अविनाश वाचासुंदर	
सौ. कविता खरे	<b>कोविड १९</b>	<b>6</b>
श्री. प्रविण आगळे	सौ. रक्षा देशपांडे	
<b>मुद्रण</b>	<b>CRE चे बहुआयामी लाभ</b>	<b>8</b>
पॉजिटिव्ह एंटरप्रायझेस, ३९०/बी-१, जी-२, दत्तधाम अपार्टमेंट, फडके प्रकाशनाच्या समोर, नारायण पेठ, पुणे - ३०	अर्चना भिडे	
<b>मुख्यपृष्ठ व सजावट</b>	<b>Our Centers</b>	<b>11-12</b>
सौ. मानसी दाते		

<b>Printed By</b>	: Dr. Avinash Madhav Wachasundar
<b>Published By</b>	: Dr. Avinash Madhav Wachasundar
<b>Owned By</b>	: Cochlea Pune for Hearing and Speech
<b>Printed At</b>	: Positive Enterprises 390/B G-2, Dattadham Apts., Opp. Phadke Prakashan, Narayan Peth, Pune - 411030
<b>Published At</b>	: Cochlea Pune for Hearing and Speech 161-A, Modibaug, Shivilsagar Society, Near Mhasoba Gate, Shivajinagar, Pune 411016
<b>Editor</b>	: Dr. Avinash Madhav Wachasundar

## Editorial

February has been a month of excitement in Swaranaad as the admissions for preschool has reached 26, the largest in the last 20 years. Some are from our centers in Chinchwad, Margasni, Khed, Velhe and Narayangaon, some came after seeing our website and Documentary on Youtube, and some who came in contact with our past students or their parents.

I am sure it will keep on increasing every year as more and more people are using websites and Youtube for search. The documentary on Swaranaad, Cochlea is on Youtube and it gives a clear picture of the activities of Cochlea.

Secondly the construction of Rehabilitation centre for hearing Impaired children at Urawade is in full swing as you can see in the photos. Meetings on site every month by the full team for this center takes place making the contractor aware that we are involved in it and are eager to complete the construction so that we can start the center in June 2022.

Members from Cochlea involved in the Urawade project had a virtual meeting with members of SewaUK and Sewa Mumbai. After that there was a lot of exchange of emails and all the facts regarding progress, cash flow, Barchart, additional expenses , expences incurred from their funds etc were given to them for information.

Other than the civil works there are a lot of expences to complete the building in all respects.

Hence a lot of efforts are being taken to raise the funds for the same. As the building is likely to be completed by January 2022 , we require the funds by August 2021.

We have been getting support from Corporates as well as funding agencies for running Swaranaad as well as other centers of Cochlea in remote villages. We hope they give us support for this project also.      Mrs. Manasee Date

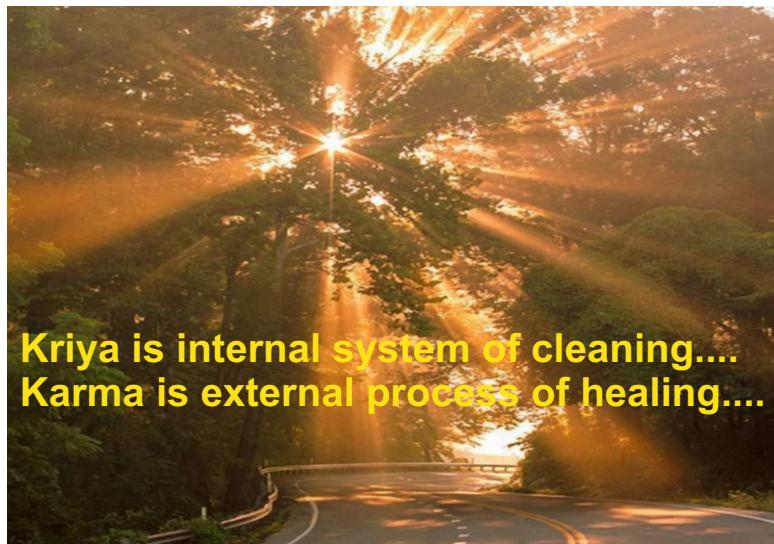
## कर्णबधिर बालकांसाठी नवीन प्रयोग

कर्णबधिर मूल घरात जन्माला आले तर किती समस्या येतात ते ज्याचे त्यालाच समजते. प्रथम आपले गोंडस बालक बहिरे आहे हे समजायलाच खूप वेळ जातो. मग ही वस्तुस्थिती पचवण्यात आणखी काही वेळ जातो.

त्यानंतर त्याच्या तपासण्या (ऑडिओमेट्री) कोठे करायच्या हे शोधायला कष्ट घ्यावे लागतात. मग श्रवणयंत्र, त्यासाठी पैसे आणि हे सर्व व्यवस्थित झालेच तर पुढचे शिक्षण कोठे द्यायचे हा यशप्रश्न. जीव मेटाकुटीला येतो. काही बालकांना इम्प्लांट ऑपरेशन सांगितले जाते. समस्या आणखीनच वाढतात. मोठा खर्च, मोठी रिस्क, जीव डपून जातो. शाळा, कॉलेज मधील शिक्षण, नोकरी, विवाह ह्याबद्दल तर न बोललेले बरे.

समाज, सरकार यांच्याकडून याबाबत काही न काही होत असते पण ते पुरेसे आहे असे वाटत नाही. या सर्व गोष्टी विचारात घेऊन एक नवीन योजना विचाराधीन आहे. प्रवासी कार्यकर्ता, शनिवार रविवार प्रवास करायचा बाहेर गावी जायचे. तेथील कर्णबधिर बालके शोधून त्यांच्या पालकांशी संवाद साधून मार्गदर्शन करायचे. डॉ., ऑडिओलॉजिस्ट, विशेष शिक्षक यांना गाठायचे. सरकारी यंत्रणांशी संपर्क साधायचा. या सगळ्यांना कर्णबधिर मुलांच्या समस्या व त्यावर करायचे उपचार याबद्दल जागरूक करायचे. मी स्वतः हा प्रयोग करून बघायचे ठरवत आहे. त्यासाठी शनिवार रविवार बाहेरगावी जायचे ठरवत आहे. बघ्या या प्रयोगातून काय निष्पत्र होते.

डॉ. अविनाश वाचासुंदर  
कान, नाक, घसा तज्ज्ञ



## कोविड १९

नमस्कार,

कोरोनाचे संकट अजूनही सगळ्यांच्या डोक्यावर घोंगावते आहे. जानेवारीत संख्या खूपच कमी झाली होती. त्यामुळे सरकारने हळूहळू शिक्षण संस्थांना शिक्षण चालू करण्यासाठी परवानगी देण्यास सुरुवात केली होती.

सगळीकडे उत्साहाचे वातावरण तयार झाले होते. आमच्याही बालकांना शाळेत येण्याची ओढ निर्माण झाली होती. सगळे पूर्ववत होत असातांनाच अचानक रुग्णांमध्ये वाढ झाली आणि परत सगळे ऑनलाईन सुरु झाले. खरंतर ऑनलाईनला आता आमची कर्णबधिर बालके चांगलीच सरावली आहेत. शिक्षक व बालकांची पूर्ण उपस्थिती ऑनलाईन वर्गाला असते, पण शाळेतील शिक्षण हे शाळेतील शिक्षण त्याची सर कशालाच येऊ शकत नाही.

हे सगळे झाले शिक्षणाचे. परंतु ज्या बालकांना कर्णबधिरत्व आहे अशी त्यांच्या आई-वडिलांना शंका आहे किंवा आपले मूल बोलत नाही म्हणून त्याला डॉक्टरला दाखवायचे आहे अशा पालकांना अनेक अडचणी समोर आल्या. लॉकडाऊनमुळे मुलांना डॉक्टरांना दाखवता तर येत नव्हतेच परंतु तपासणी करून येणेही अवघड होते.

असेच २.५ वर्षांचे मूल मागच्या आठवड्यात जालनाहून पुण्याला आले होते. मागच्या एक वर्षापासून त्यांना वाटत होते की आपले मूल ऐकत नाही. काही दिवस असेच मनाला समजावण्यात गेले परंतु नंतर मात्र खात्री पटू लागली पण कोवीडच्या वातावरणात डॉक्टरकडे जाण्याची भीती वाटू लागली. त्यात कोणत्या डॉक्टरांना दाखवायचे हेही समजत नव्हते. बच्याच ओळखीच्या व्यक्तिंशी बोलणे झाल्यावर लॉकडाऊनमध्ये आमच्या संस्थेत एम.आय.एस. ऑफिसर म्हणून रुजू झालेल्या राहुलशी त्यांचे बोलणे झाले. खरंतर राहूलने आमच्याकडे फक्त ४ महिनेच काम केले. नंतर त्याला सरकारी नोकरी मिळाल्यामुळे त्याने नोकरी सोडली.

त्याचा मला अचानक एक दिवस फोन आला व त्याने सांगितले की माझ्या ओळखीतील एका कुटुंबातील लहान बालकाला ऐकू येत नाही अशी शंका त्याच्या घरातील लोकांना वाटते. तुमच्याकडे पाठवू का? मी लगेच होकार दिला. पुण्यात आल्यावर त्याच्या कानाच्या चाचण्या, श्रवणयंत्र व शिक्षणासंबंधी उपचारपद्धती (थेरपी) संबंधी माहिती दिली. वाचा भाषा प्रशिक्षणाचे महत्त्व सांगितले. श्रवणयंत्राचे महत्त्व सांगितले. हे सगळे करतांना पालकांना मात्र प्रत्येक वेळेला सर्व अशक्य आहे असे वाटत होते.

आम्ही करू शकणार नाही असे वाटत होते. त्यांना परत परत समुपदेशन करून त्या बालकाला श्रवणयंत्र लावून वाचा भाषा प्रशिक्षण देणे किती महत्त्वाचे आहे हे समजावून देणे खूप कठीण आहे. आम्ही सतत प्रयत्न करणार आहोत. परंतु कोरोनाच्या ह्या संकटात

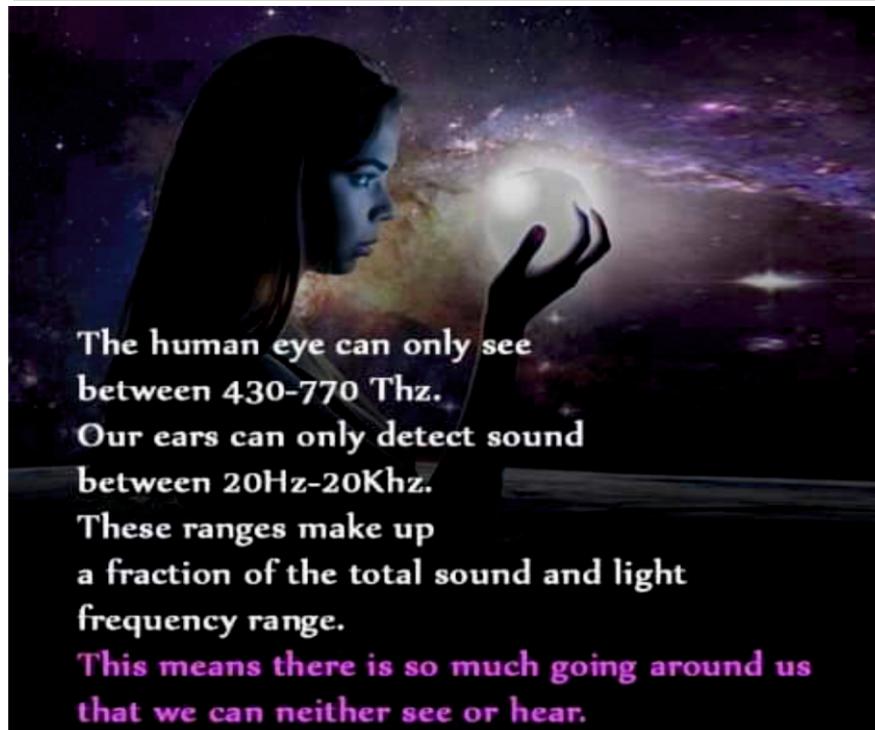
COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

अशा कितीतरी बालकांना वाचा भाषा प्रशिक्षणापासून दूर रहावे लागले असेल ? हा विचार मनात येऊन खूप वाईट वाटते. आता हळ्ळू हळ्ळू जनजीवन पूर्व पदावर येते आहे. येईल. पण कर्णबधिर बालकांच्या पालकांनी मात्र निर्धाराने आपल्या बालकाला प्रशिक्षण देण्यास सुरुवात करावी.

धन्यवाद.

सौ. रक्षा देशपांडे  
संचालिका, वाचा भाषा प्रशिक्षण केंद्र

Cochlear Implant done in February 2021				
Sr. no.	Name	Age	Date	Place
1.	Parth Shendge (RBSK)	2 y/m	10/2/2021	Aurangabad
2.	Raj Kogade (ADIP)	5.2y/m	18/2/2021	Chakan



COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

७ | कॉकिलआ वाता

## **CRE चे बहुआयामी लाभ**

कॉकिलआ पुणे संस्थेतर्फे दरवर्षी CRE हे (Continuing Rehabilitation Education) सतत चालणारे पुनर्वसनाचे शिक्षण कार्यक्रम आयोजित केले जातात. हा कार्यक्रम तीन दिवसांचा असून यावर्षी लॉकडाऊनमुळे थोडा उशीर झाला. यावर्षी CRE कार्यक्रमाची व्यवस्था हॉटेल प्राइडमध्ये ठेवण्यात आली होती. CRE म्हणजे ज्ञानाचा पिटारा म्हणायला हवं. यात प्रत्येक दिवशी पुनर्वसनाच्या वेगवेगळ्या क्षेत्रात काम करणारे दिग्गज व्याख्याते बोलावले गेले.

पालकांचे सशक्तीकरण करसे करायचे व त्यांना कसे समजावून घेऊन त्यांना व त्यांच्या मुलांना मुख्य प्रवाहात कसे आणायचे याविषयी मार्गदर्शन, ज्ञान आमच्यापर्यंत पोहोचवले गेले. पहिल्या दिवशी सरस्वती देवीचे आवाहान करून ज्ञानरूपी दीपप्रज्वलनाने CRE ला सुरुवात झाली. उत्साहाने ओतप्रोत भरलेल्या व्याख्यात्यांनी त्यांच्या ज्ञानाची कवाढे आमच्यासाठी उघडी केली. पहिल्या दिवशी मेधा पाठक यांनी विशेष शिक्षणामध्ये पालकांचा कसा सहभाग मिळवायचा याबद्दल मार्गदर्शन केले. स्मृती माहुलीकरांनी साक्षरता कौशल्याचे चार टप्पे म्हणजेच श्रवण, भाषण, वाचन व लेखन हे पालकांना कसे पटवून द्यायचे याबद्दलही मार्गदर्शन केले. रविप्रकाश सिंग यांचे ऑनलाईन मार्गदर्शन आम्हाला लाभले. यामध्ये त्यांनी पालकांनी Worrier नसून Warriors असावे म्हणजेच काळजी न करता संघर्ष करावा हे सांगितले. शिल्पी सोनावणे यांनी लवकर हस्तक्षेपण कार्यक्रमामध्ये पालकांचा कुटुंबाचा व समाजाचा सहभाग कसा मिळवावा याबद्दलही आम्हांस मार्गदर्शन केले. या पहिल्या दिवशी ज्ञानाच्या पेटान्यातून एक कप्पा उघडला गेला.

दुसऱ्या दिवशी कीर्तीसुधा राजपूत यांनी पालकांना असलेल्या ताणातून त्यांना बाहेर काढण्यासाठी त्यांचे समुपदेशन कसे करावे यावर मार्गदर्शन केले. समुपदेशन ही दीर्घकाळ चालणारी प्रक्रिया आहे असेही त्यांनी सांगितले. त्यानंतर मंगला कानिटकर यांनी विशेष शिक्षणामध्ये विशेष शिक्षिकांबरोबर पालक हे कसे जोडीदार होऊ शकतात याबद्दल मार्गदर्शन केले. पालकांची मानसिक स्थिती त्यांचे शिक्षण व कौटुंबिक वातावरण कसे आहे? यावर ते तुमचे किती उत्तम जोडीदार बनू शकतात हे त्यांनी त्यांच्या व्याख्यानातून सांगितले. त्यानंतर वझे या एका कर्णबधिर मुलाची माता असून त्यांनी कुटुंबाची आपल्या मुलाला मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी काय भूमिका आहे यावर मार्गदर्शन केले. आपल्या मुलाला सर्वसामान्य मुलांबरोबर शिक्षण घेणे अवघड आहे पण अशक्य नाही हे त्यांनी अगदी विश्वासाने सांगितले. त्यानंतर पुन्हा कीर्तीसुधा राजपूत यांचे ऑनलाईन व्याख्यान मार्गदर्शन आम्हांस लाभले. त्यामध्ये आपल्या मुलाचे अपेंगत्व कळले तर ते एक आव्हान म्हणून बघितले तर सशक्तीकरण खूप चांगल्याप्रकारे होऊ शकते असे त्यांनी सांगितले. यानंतर ज्योती महाडिक यांनी आम्हांला एक बसल्या जागी दिव्यांग जगातील सुंदर window shopping करून आणली. आजपर्यंत फक्त कर्णबधिर क्षेत्रांमध्ये काम करता करता

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

बाकीच्याही दिव्यांग बालकांबद्दल त्यांनी आम्हांला खूप प्रकार माहिती दिली. मुलाला मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी सगळ्यात महत्त्वाचा स्रोत पालक असतो हे त्यांनी आम्हांला सांगितले. अशाप्रकारे दुसऱ्या दिवशीही ज्ञानरूपी पिटाच्याचा दुसरा कप्पाही आमच्यासाठी उघडा केला.

आता तिसरा दिवस म्हणजे CRE ची सांगता. यादिवशी तिसरा कप्पाही उघडला गेला. यामध्ये सकाळी क्षिप्रा रोहित यांचे मार्गदर्शन आम्हांला लाभले. त्यांनी सांगितले की पालकांनी प्रथम स्वतःचे समर्थन करायला शिकले पाहिजे. तरच ते आपल्या मुलाचे, कुटुंबाचे, नातेवाईकांचे व समाजाचे समर्थन करू शकतील. त्यांच्या मागण्या सरकारपर्यंत पोहोचवू शकतील, यासाठी विशेष शिक्षकांबरोबर हातात हात घालून पालक व शिक्षक या दोघांनी चालणे खूप महत्त्वाचे आहे. विशेष शिक्षक हा एका मोठ्या सेनेचा सेनापती आहे असे त्यांनी विशेष शिक्षकांना संबोधित केले आणि लढाई जिंकायची असेल तर सैन्यही लागतच. विशेष शिक्षकांचा पालकांकडे बघण्याचा दृष्टिकोन व पालकांचा विशेष शिक्षकांकडे बघण्याचा दृष्टिकोन, किती वगेळा असू शकतो हे पटवून दिले. जर विशेष शिक्षकाने पालकांकडे त्यांच्या पातळीवर जाऊन विचार केला, त्यांच्या घरी असलेली अडचण समजून घेतली तर तिलाही कुठेतरी हे समजेल की पालक हे किती अडचणीतून वर आलेले आहेत. तसेच पालकांनी ही विशेष शिक्षिकेला काय अडचणी आहेत काय नाही हे जर समजून घेतले तर त्यांनाही कळेल की विशेष शिक्षिका व पालक या दोघांनीही समांतर न जाता एकत्र येऊन काम करणे महत्त्वाचे आहे. अशाप्रकारे व्यवस्थित वाटचाल केली तर हे पालक सशक्तीकरण खूप महत्त्वाचे ठरू शकते.

त्यानंतर दुसरे व्याख्याते संदीप चौरे यांनी पालकांची श्रवणयंत्र निवडण्यामध्ये व त्याचे श्रवणदोष निदान कसे करायचे, पालकांना त्याची माहिती कशी द्यायची याबद्दल मार्गदर्शन केले. यामध्ये श्रवणदोष याचे निदान श्रवणयंत्र निवड, त्याचा वापर, वाचा भाषा प्रशिक्षण याबद्दल त्यांच्याकडून छान मार्गदर्शन मिळाले. कर्णबधिर मुलाला जर योग्य श्रवणयंत्र योग्य वयामध्ये मिळाले तर कर्णबधिर मुलगा हा सर्वसामान्य मुलांबरोबर त्याचा भाषा विकास होऊन तो व्यवस्थित बोलू शकतो असे त्यांनी सांगितले. पालकांनी घरामध्ये प्रशिक्षण कसे द्यावे याबद्दलही त्यांनी माहिती दिली. तसेच parent infant program पालक-बालक कार्यक्रमाचा मुलांच्या प्रगतीमध्ये खूप फायदा होतो हेही त्यांनी सांगितले. मुलांसाठी श्रवण प्रशिक्षण देताना कुठल्या खेळण्यांचा व कुठल्या वस्तूंचा वापर करता येईल याचेही ज्ञान त्यांनी दिले. पालक हे मुलाचा आधार, मार्गदर्शक, आदर्श व मुलाच्या विकासात सर्वात महत्त्वाची भूमिका बजावतात हे सांगितले.

त्यानंतर शाळेतील एक विशेष शिक्षिका, सीमा कुलकर्णी यांनी त्यांचे मनोगत, एक पालक म्हणून व्यक्त केले. त्यांची मुलगी आसावरी कुलकर्णी कर्णबधिर असून ती आता COEP मध्ये इंजिनिअरिंगला आहे. इंजिनिअरिंग करताना तिला काय काय अडचणी

येतात आणि प्रत्येकवेळी ते दोघे तिच्याबरोबर एक आधार म्हणून कसे उभे राहतात हे सांगितले. आम्ही आहोत ना! काळजी करू नकोस! हा एक विश्वास तिच्या मनामध्ये निर्माण केला आहे. त्यामुळे आज ती एवढ्या चांगल्या ठिकाणी खूप विश्वासाने अभ्यास करते आहे. तिंचा वाटचाल चांगली चालू आहे. त्यांनी आपल्या मनोगतात सांगितले की घरच्यांचा त्यांना खूप चांगला पाठिंबा भिळाला व त्यामुळे त्या या सगळं व्यवस्थित करू शकल्या. तसेच त्यांनी सांगितले की मुलांशी खूप बोलायचेच सारखे बोलायचे. त्याच्यामुळे सारखे कानावरती शब्द पडून पडून मुलगी खूप छान पद्धतीने बोलू लागली. त्यांनी सांगितले आपल्या मुलांच्या पाठीशी भक्तमपणे उभे राहिले पाहिजे. सकारात्मक विचार करणे, विश्वास देणे आपल्या मुलांसाठी फार महत्त्वाचे आहे.

त्यानंतर संस्थेच्या संचालिका रक्षा देशपांडे यांनी विशेष शिक्षणामध्ये पालक व विशेष शिक्षकांची कशी भागीदारी हवी याबद्दल मार्गदर्शन केले. त्यांनी सांगितले की ही भागीदारी सातत्य राखूनच पूर्णपणे होऊ शकते. पालक व शिक्षकांची भागीदारी म्हणजे मी तुला सांभागळून घेईन, व तू मला सांभागळून घे असे केले तरच खूप छान रीतीने हातात हात घालून चालले तर मुलाचा विकास निश्चित आहे. हा विश्वास एकमेकींना एकमेकींनी दिला पाहिजे. तरच आपल्या पाल्याला व एक विशेष शिक्षिका तिच्या विद्यार्थ्याला मुख्य प्रवाहात पोचवू शकते. त्यांनी हे सांगितले की मुलात काय वैशिष्ट्य आहे हे पालकांशी विशेष शिक्षिकेने बोलावे. त्याबद्दल तिला प्रोत्साहन द्यावे. तसेच पालकांनी आधी शिकले पाहिजे तरच मूल छान तयार होते. त्यामुळे विशेष शिक्षिकेने मुलाबरोबर पालकांनाही तेवढेच शिक्षित करणे खूप महत्त्वाचे आहे. अशाप्रकारे CRE ने तिन्ही दिवस खूप चांगल्या व प्रतिभावन व्याख्यात्यांनी आमच्यापर्यंत ज्ञानाची सगळीकडे कवाडे उघडी केली. जितके घेऊ तितके कमीच आहे.

यानंतर CRE ची सांगता कार्यक्रमांमध्ये श्रीकांत शेटे, सामाजिक कार्यात हातभार लावणारे सामाजिक कार्यकर्ते, डॉ. आरती निमकर, इंडियन मेडिकल असोसिएशनच्या अध्यक्षा, डॉ. वाचासुंदर सर, कॉर्किलआ संस्थेचे संस्थापक उपस्थित होते. सरतेशेवटी विशेष शिक्षकांमधील दोन शिक्षिकांनी त्यांचे CRE कशी वाटली याबद्दलचे मनोगत सादर केले. डॉ. वाचासुंदर सर म्हणाले की हे कार्य परमेश्वरी कार्य आहे. तसेच या क्षेत्रात विशेष शिक्षिका म्हणून काम करताना शिक्षिकांचे कामावर विलक्षण प्रेम व सत्यसंकल्प करून जर केले तर हे कार्य खूप मोठ्या प्रमाणात होऊ शकते. तसेच क्रियाशीलता चांगली असावी. पालक मुलांबद्दल प्रेम व जिव्हाळा असला पाहिजे याबद्दल त्यांनी थोडक्यात मार्गदर्शन केले. त्यानंतर आलेले पाहुणे यांनी त्यांची मनोगते सांगितली व अशाप्रकारे CRE तीन दिवसांच्या कार्यक्रमात ज्ञानरुपी पिटारा उघडला व ज्ञानार्जनाचे असंख्य मोती आमच्यापर्यंत येऊन पोहोचल.

- अर्चना भिडे

### **Your generosity can make a deaf child speak**

Your Contribution can be directly sent to :

#### **"Cochlea Pune for Hearing and Speech"**

FCRA Reg No. : 083930399  
PAN No : AAATC 5056E  
Bank : Bank of Maharashtra  
Branch : Shivajinagar, Pune  
A/C No : 60040230428  
IFSC Code : MAHB 0001150  
MICR Code : 411014041

### **GOA**

• 'स्वरनाद', कर्णधिर बालकांची  
पूर्व-प्राथमिक शाळा

अनघा, प्लॉट नं. १५, पीडीए कॉलनी,  
परवरी, बार्डेश गोवा - ४०३५२९  
फोन नं. : ९६२३७०९०२०

'Swaranaad' 'Preschool  
for Hearing Impaired Children

Anagha, Plot No. 15, PDA Colony,  
Parvari, Bardesh Goa - 403521  
Ph No. : 9623701020

• श्री शारदा ग्रंथ प्रसारक संस्था

एफ ४, पहिला मजला, पै हाऊस सदन,  
फोंडा, गोवा - ४०३४०९  
फोन नं. : ९६२३७०९०२०

**Shree Sharada Grantha Prasarak  
Sanstha**

F 4, First Floor, Pai House Sadan,  
Fonda, Goa - 403401  
Ph No. : 9623701020

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र  
मार्गसनी - ता. वेल्हा

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र  
ता. भोर

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र  
डॉ. मनोहर डोळे फाऊंडेशन  
नारायणगांव

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र  
पहिला मजला, डॉ. तोडकर हॉस्पिटल  
मंचर - ता. खेड

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र  
डॉ. गांगुडे क्लिनिक,  
अ/१/२ श्रुती अपार्टमेंट,  
केळसकर नाका, ता. दापोली  
जि. रत्नागिरी

Pune Phone no - 020-25519099

Email : cochlea\_pune@yahoo.co.in

## Our Centers

**कॉविलआ पुणे फॉर  
हिअरिंग अँण्ड स्पीच**  
१६१-अ, मोदी बाग, गणेशखिंड रोड,  
शिवसागर सोसायटी,  
म्हसोबागेट जवळ, भारत पेट्रोलपंपाशेजारी,  
शिवाजीनगर, पुणे - ४११ ०१६.  
फोन नं: ०२०-२५५११०९९  
**वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र**  
मोरया मल्टीस्पेशलिटी हॉस्पिटल  
पिंपरी चिंचवड लिंक रोड,  
शेवटच्या पी. एम. टी. बसस्टॉप समोर  
चिंचवडगांव, पुणे- ४११ ०३३.  
फोन नं: ९८२२६७९८४०  
**वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र**  
एकात्मिक बाल विकास केंद्र  
(जि.प. च्या संयुक्तिक विद्यमाने)  
राजगुरुनगर, खेड  
**वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र**  
वाय.सी.एम. हॉस्पिटल  
(पिंपरी चिंचवड पालिका च्या  
संयुक्त विद्यमाने) पिंपरी

**COCHLEA PUNE FOR  
HEARING & SPEECH**  
161-A, Modi Baug,  
Ganesh khind rd,  
Shivsagar Society  
Near Mhasoba Gate,  
Near Bharat Petrol pump,  
Shivajinagar,Pune-411016  
Phone no-020-25519099

**SPEECH THERAPY CENTRE**  
Moraya Multispeciality Hospital  
Pimpri Chinchwad Link road  
Opp.PMT last Bustop  
Chinchwadgaon,  
Pune-411033.  
Phone no-9822671840

**SPEECH THERAPY CENTRE**  
Integrated Child Development  
Centre  
(in collaboration with Z P Pune),  
Rajgurunagar, KHED

**SPEECH THERAPY CENTRE**  
YCM hospital  
(in collaboration with Pimpri  
Chinchwad Corporation)  
PIMPRI

## “SWARANAAD”

Multidimensional Disability Rehabilitation &  
Comprehensive Development Center  
for Hearing Impaired Children  
Bindu Madhav Thakarey  
Hospital, infront of Gosavi Wasti,  
Paschimanagari, Happy Colony Road,  
Kothrud, Pune 411038  
Contact No : 8446020450

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA



कर्णबधिर मुलांच्या घरी जाऊन मार्गदर्शन व आजूबाजूला असलेल्या व्यक्तींना  
आपल्या केंद्राची माहिती सांगून जनजागृती केली. गाव-बांधतिवरे  
तालुका - दापोली, जिल्हा रत्नागिरी - शिक्षक लवीत पवार

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

Published and Posted on 10th March 2021  
Posted at Model Colony PSO Pune 411016  
on 10th of each month

RNI No : MAHBIL/2013/59067  
SDM/PUNE/SR/21/2015  
Postal Registered no : PCW/195/2017-2019



## Organizers and Beneficiaries of CRE

---

Address :  
To,